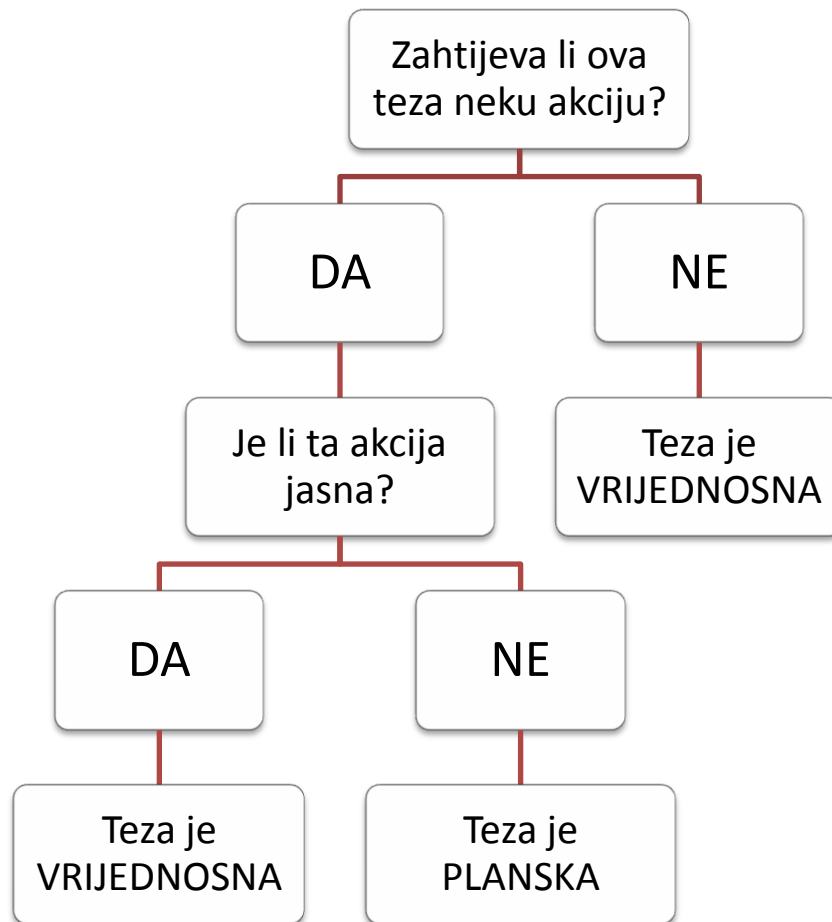

ANALIZA TEZE

Cilj/Svrha: Naučiti razlikovati vrste teza	
Ishodi: <ul style="list-style-type: none">• Debatanti znaju da postoje vrijednosne i planske teze• Debatanti mogu samostalno odrediti vrstu teze• Debatanti znaju prepoznati komparativnu tezu	
Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none">• Usmeno izlaganje• Vježba• Razgovor, diskusija	Preporuke / Napomene:
Materijali: <ul style="list-style-type: none">• Uručak – Popis teza	
Predviđeno vrijeme rada: 45 min	

PONAVLJANJE PRIJE IZVOĐENJA

Prilikom analize teze, potrebno je imati na umu da u WS formatu postoje dva tipa teza – vrijednosna teza i planska teza. Vrijednosne teze su one u kojima afirmacija i negacija argumentima moraju odgovoriti na pitanje “Zašto afirmirati/negirati tezu?”. Planske teze su one u kojima osim odgovora na pitanje “Zašto?”, afirmacija mora pokazati i “Kako afirmirati tezu?” tj. predstaviti plan kojim bi afirmirale tezu. Negacija ne mora, ali može imati kontraplan. Najjednostavniji način za razlikovanje ta dva tipa teza je postaviti si pitanja prema sljedećoj shemi:

Na primjer, za tezu „Opravdano je ubiti diktatora“, na pitanje „Zahtijeva li ova teza neku akciju?“ odgovor je NE, tako da možemo zaključiti da je teza vrijednosna. Za tezu „Ovaj dom bi legalizirao eutanaziju“, na pitanje „Zahtijeva li ova teza neku akciju?“ odgovor je DA pa moramo postaviti i sljedeće – „Je li ta akcija jasna“ na koje je odgovor DA (zbog same definicije eutanazije, nije ostavljeno previše prostora za samostalnu interpretaciju odgovora na pitanja poput kad ili kako bi se eutanazija provodila) tako da zaključujemo da je teza vrijednosna. Za tezu „Ovaj dom bi uveo sankcije članicama EU koje odbijaju primiti izbjeglice“ na pitanje „Zahtijeva li ova teza neku akciju?“ odgovor je DA pa moramo postaviti i sljedeće – „Je li ta akcija jasna“ na koje je odgovor NE (postoji više pitanja na koje afirmacija mora odgovoriti – o kakvim bi se sankcijama radilo, bi li one bile privremene ili trajne, postoji li određena kvota izbjeglica koje bi država morala primiti kako bi izbjegla sankcije, itd.; odgovori na ta pitanja mogu u većoj mjeri utjecati na tijek debate) tako da zaključujemo da je teza planska.

Treba imati na umu da iako je teza planska, to ne znači da se u debati neće pričati i o vrijednostima! Komparativne teze su one u kojima debatant mora uspoređivati dva pojma iz teze – dva politička koncepta, dvije vrijednosti, dva načina rješavanja nekog problema itd. Primjerice, u tezi „Psi su bolji kućni ljubimci od mačaka“, debatant ne treba dokazivati da je pas dobar kućni ljubimac, nego da je bolji od mačke prema određenim vrijednostima tj. ne reći da su psi dobri kućni ljubimci zato što ih se može naučiti donijeti nam kućne papuče, nego reći psi su bolji kućni ljubimci od mačaka zato što se psa može naučiti donijeti nam kućne papuče, a mačku ne može. Strategija negacije ne mora nužno biti dokazivanje suprotnog odnosa pojmova iz teze od onog koji dokazuje afirmacija, u ovom slučaju

da su mačke bolji kućni ljubimci od pasa, nego može biti da su psi i mačke jednako dobri kućni ljubimci.

PREDLOŽENA IZVEDBA

TIJEK RADA:

1. Vrste teza
2. Samostalna analiza teze

OPIS RADA:

1. Vrste teza

- Na ploču napišite dvije teze, jednu koja je vrijednosna i jednu koja je planska i navedite učenike da vam kažu što bi afirmacija, a što negacija trebale dokazati u debati.

Na primjer: za tezu „Opravdano je ubiti diktatora“, afirmacija mora odgovoriti na pitanje „Zašto je opravdano ubiti diktatora?“, a negacija „Zašto nije opravdano ubiti diktatora“. Za tezu „Ovaj dom bi reformirao Vijeće sigurnosti UN-a“, afirmacija ne samo da mora odgovoriti na pitanje „Zašto bi trebalo reformirati Vijeće sigurnosti UN-a“, nego mora odgovoriti i „Kako bi trebalo reformirati Vijeće sigurnosti UN-a?“ kako bi pokazala da će reforma vijeća sigurnosti zaista dovesti do pozitivnih posljedica. Upravo to pitanje „Kako?“ sa sobom donosi potrebu za planom što je odlika planske debate.

- Nakon što ste raspravili te dvije teze i objasnili im razliku vrijednosne i planske debate, pokažite im prethodno opisanu shemu i onda pomoću nje zajednički odredite vrste nekolicine teza:

TEZA	VRSTA TEZE
Ovaj dom bi legalizirao eutanaziju	Vrijednosna
Ovaj dom smatra da demokracija ima više prednosti nego mana	Vrijednosna
Ovaj dom bi uveo sankcije članicama EU koje odbijaju primati izbjeglice	Planska
Ovaj dom bi zabranio izbore ljepote	Vrijednosna
Ovaj dom smatra da bi RH trebala više poštivati načelo sekularnosti	Planska

2. Samostalna analiza teze

- Podijelite učenicima tablice s popisom teza za koje trebaju samostalno odrediti kojoj vrsti teza pripadaju. Nakon što su odredili vrste teza, zajednički raspravite zašto su se odlučili za tu vrstu te što bi afirmacija i negacija trebale dokazivati u debati.
- Naglasite debatantima važnost prepoznavanja komparativnih teza i objasnite po čemu se razlikuju od ostalih vrijednosnih teza.

Primjerak tablice za voditelje

TEZA	VRSTA TEZE
Ovaj dom bi legalizirao prostituciju.	Vrijednosna
Ovaj dom smatra da je znanost bitnija od umjetnosti	Vrijednosna

Ovaj dom smatra da je patriotizam moralan	Vrijednosna
Ovaj dom bi legalizirao lake droge.	Vrijednosna
Ovaj dom bi nejednakost muškaraca i žena smanjio pozitivnom diskriminacijom žena.	Planska
Ovaj dom bi poticao cijepljenje protiv HPV-a	Planska
Ovaj dom smatra da je ekologija važnija od ekonomije.	Vrijednosna
Ovaj dom smatra da bi kompanije trebale dijeliti svoj profit sa zaposlenicima	Planska
Ovaj dom smatra da NATO donosi više štete nego koristi.	Vrijednosna
Ovaj dom smatra da bi kućanice trebale dobivati novčanu naknadu.	Planska

Primjerak tablice za debatante

TEZA	VRSTA TEZE
Ovaj dom bi legalizirao prostituciju.	
Ovaj dom smatra da je znanost bitnija od umjetnosti	
Ovaj dom smatra da je patriotizam moralan	
Ovaj dom bi legalizirao lake droge.	
Ovaj dom bi nejednakost muškaraca i žena smanjio pozitivnom diskriminacijom žena.	
Ovaj dom bi poticao cijepljenje protiv HPV-a	
Ovaj dom smatra da je ekologija važnija od ekonomije.	
Ovaj dom smatra da bi kompanije trebale dijeliti svoj profit sa zaposlenicima	
Ovaj dom smatra da NATO donosi više štete nego koristi.	
Ovaj dom smatra da bi kućanice trebale dobivati novčanu naknadu.	

Tablica za provjeru jesmo li uspješno ostvarili ciljeve	
Debatanti znaju da postoje vrijednosne i planske teze	
Debatanti mogu samostalno odrediti vrstu teze	
Debatanti znaju prepoznati komparativnu tezu	